

Pathology of urban parks and green spaces from the security perspective (case Study: District 5 of Shiraz)¹

Lotfali Kozegerkalji², Sadaf Sahraian³

Received: 06 - 05 - 2023

PP. 61-88

Accepted: 11 - 07 - 2023

Abstract

Background and objective: Identifying the causes of crime and trying to eliminate and reduce them is considered as the most important approach to create security and prevent the occurrence of anomalies. Today, urban parks have become a platform for social interactions and leisure time. On the other hand, due to the large population, the density of vegetation, low visibility, limited resources, and lighting at night, it is possible to covertly commit crimes. Therefore the purpose of this research is to analyze the characteristics of environmental, physical and human factors which facilitate the commission of crimes and to establish and strengthen the physical and police order and security in District 5 of Shiraz to prevent the occurrence of many anomalies in these places or to make it difficult to commit them.

Method: The research method is descriptive-analytical. Data has been collected using a questionnaire, and its validity and reliability were determined by Cronbach's alpha method. Using Cochran's formula, (322) subjects were selected from the statistical population of citizens of District 5 of Shiraz. The indicators used in this research have been analyzed using standard t-tech statistical tests, step-by-step regression, in the SPSS software.

Findings: Among the indicators affecting the security of parks and green spaces in the district 5 of Shiraz, the visual security with a coefficient of 0.462 and the linguistic security with a coefficient of 0.116 have the highest and the lowest impacts on the security of citizens respectively.

Conclusion: In total, the results of the present research indicate that each of the security indicators has actually had an average impact on the citizens' well-being and this fluctuates in different dimensions. According to the obtained results, the security of parks and green spaces in the district 5 of Shiraz is not acceptable.

Keywords: park, green spaces, security, district 5 of Shiraz.

Reference: Kozegerkalji, Lotfali & Sahraian, Sadaf. (2023). "Pathology of urban parks and green spaces from the security perspective (case Study: District 5 of Shiraz)". *Quarterly Journals of East of Tehran Province Police Science*, 11(42), pp. 61-88.

1 - Institute where the research was conducted: Shahid Beheshti University, Tehran

2- Associate Professor of Urban Planning and Geography, Shahid Beheshti University of Tehran, Department of Human Geography, Faculty of Earth Sciences, (corresponding author's email: l_kozegar.sbu.ac.ir).

3- MA in Urban Planning and Geography, Shahid Beheshti University of Tehran, Department of Human Geography, Faculty of Earth Sciences, (e-mail: s.sahraeian.sbu.ac.ir).

مقاله: پژوهشی

آسیب‌شناسی پارک‌ها و فضاهای سبز شهری از منظر امنیت (مورد

مطالعه: منطقه ۵ شهر شیراز)^۱

لطفعلی کوزه‌گر کالجی^۲، صدف صحرائیان^۳

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۲۰

از صفحه ۶۱ تا ۸۸

دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۶

چکیده

زمینه وهدف: شناسایی عوامل بروز جرم و تلاش برای از بین بردن و کاهش این عوامل، مهم‌ترین راه‌کار ایجاد امنیت و پیش‌گیری از وقوع ناهنجاری‌ها شناخته شده است، امروزه پارک‌های شهری بیش‌تر به بستر تعاملات اجتماعی و هم‌چنین گذران اوقات فراغت تبدیل شده‌اند، از سوی دیگر با توجه به حضور جمعیت زیاد، تراکم پوشش گیاهی، دید کم، محدودیت منابع، روشنایی در شب زمینه وقوع جرائم را به‌صورت پنهانی در آن بسیار فراهم است از این‌رو هدف این پژوهش آسیب‌شناسی ویژگی‌های عوامل محیطی، کالبدی و انسانی برای تسهیل ارتکاب بزه‌کاری و با ایجاد و تقویت نظم و امنیت کالبدی و انتظامی در منطقه ۵ شیراز است تا بتواند از بروز بسیاری از ناهنجاری‌ها در این مکان‌ها جلوگیری کند یا ارتکاب آن‌را دشوار سازد.

روش: روش پژوهش توصیفی-تحلیلی است. با استفاده از پرسش‌نامه به گردآوری اطلاعات پرداخته شده است که اعتبار و پایایی آن با روش ضریب آلفای کرونباخ انجام گرفت. با استفاده از فرمول کوکران، (۳۲۲) نفر از بین جامعه آماری شهروندان منطقه ۵ شیراز در نظر گرفته شد. شاخص‌های مورد استفاده در این پژوهش با استفاده از آزمون‌های آماری تی‌تک نمونه‌ای، رگرسیون گام به گام، در قالب نرم‌افزار اسپ‌اس‌اس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

یافته‌ها: از میان شاخص‌های مؤثر بر امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز، شاخص امنیت بصری با ضریب ۰/۴۶۲ بیش‌ترین تأثیر را بر امنیت شهروندان و هم‌چنین شاخص امنیت زبانی با ضریب ۰/۱۱۶ کم‌ترین تأثیر را بر امنیت شهروندان دارد.

نتیجه‌گیری: در مجموع، دستاوردهای پژوهش حاضر حاکی از آن است: هریک از شاخص‌های امنیت درواقع به‌طور متوسط بر امنیت شهروندان اثر داشته است و این تأثیر در ابعاد مختلف دارای شدت و ضعف است و طبق نتایج به‌دست‌آمده وضعیت امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز در حد مطلوب و قابل قبول قرار ندارد.

کلیدواژه‌ها: پارک، فضاهای سبز، امنیت، منطقه ۵ شیراز.

استناددهی (APA): کوزه‌گر کالجی، لطفعلی؛ صحرائیان، صدف. (۱۴۰۲). «آسیب‌شناسی پارک‌ها و فضاهای سبز شهری از منظر امنیت (مورد مطالعه: منطقه ۵ شهر شیراز)»، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۱۱(۴۲)، صص ۶۱-۸۸.

۱- مؤسسه محل انجام تحقیق: دانشگاه شهید بهشتی تهران

۲- دانشیار جغرافیا برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید بهشتی تهران، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم زمین، (رایانامه نویسنده مسئول: l_kozegar.sbu.ac.ir)

۳- کارشناسی ارشد جغرافیا برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید بهشتی تهران، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم زمین، (رایانامه: s.sahraeian.sbu.ac.ir)

بیان مسئله

از گذشته شناسایی عوامل محیطی و مکانی بروز جرم و تلاش برای از بین بردن این عوامل و یا کاهش تأثیرات آن مهم‌ترین راه‌کار افزایش ایمنی و ایجاد امنیت و پیش‌گیری از وقوع ناهنجاری‌ها شناخته‌شده‌ای بوده است (قزلباش، همکاران، ۱۳۸۹، ص ۴۳). این‌که در مکان‌های خاصی جرم و جنایت نسبت به سایر مکان‌ها بیش‌تر بوده بی‌شک علت اصلی مختلفی را در ایجاد ناامنی را فراهم می‌کند (ادیبی و عظیمی، ۱۳۹۰، ص ۸۵). با گسترش این آسیب‌ها، امنیت کاهش و جرائم بالا می‌رود و مردم در در کنش‌های اجتماعی محتاطانه عمل می‌کنند و با هر اتفاقی ترس و دلهره در آن‌ها دوچندان می‌شود (رسولی، شورشستان، ۱۳۹۷، ص ۳۷). بدون شک شناسایی عوامل بروز آسیب‌های اجتماعی در راستای امنیت شهروندان، نخستین گام برای جلوگیری و کاهش اثرات این جرائم و به حداقل رساندن میزان آن در جامعه است (ملکان و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۴۵). امنیت در فضاهای عمومی به‌خصوص پارک‌های شهری، نگرانی‌هایی موجود در مورد حوادث اخیر در این مکان‌ها، بالأخص پارک‌های کلان‌شهرها ایجاد کرده است (تکیه‌خواه و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۱۳۶) بنابراین با آسیب‌شناسی عواملی که برای تسهیل ارتکاب بزه‌کاری و با ایجاد و تقویت نظم و امنیت در چنین مکان‌هایی می‌تواند از بروز بسیاری از ناهنجاری‌ها در سطح پارک‌ها و فضای سبز پیش‌گیری کرد یا امکان ارتکاب آن را دشوار ساخت بسیار حائز اهمیت است (کلانتری و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۸۰).

پارک‌های شهری از یک‌سو بیش‌تر بستر تعاملات اجتماعی و گذران اوقات فراغت هستند اما از سوی دیگر با توجه به حضور جمعیت زیاد، تراکم پوشش گیاهی، دید کم، محدودیت منابع، روشنایی در شب زمینه وقوع جرائم را به‌صورت پنهانی در آن بسیار فراهم است (تکیه‌خواه و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۱۳۸). شیراز که یکی از کلان‌شهرهای کشور است در این سال‌ها جرم جنایت‌های فراوانی را در پارک‌های سطح شهر به‌خصوص در مناطقی با درجه سطح زندگی متوسط بسیار به‌خود دیده است، به‌همین دلیل از بین مناطق ۱۱ گانه شیراز، مطالعه بر روی پارک‌های منطقه پنج را انتخاب کرده و تحقیقات

لازم بر روی آن صورت خواهد گرفت. این منطقه به علتی که یکی از مناطق دارای پتانسیل نامنی بیش‌تری، به‌دلیل مسائل و مشکلات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی نسبت به دیگر مناطق است، مورد توجه قرار گرفته است (تقوایی و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۱۲). با توجه به تأثیرات مخرب نامنی، در فضاهای شهری به‌ویژه، پارک‌ها ابتدا مواردی که باعث کاهش امنیت در سطح فضای سبز شهری است را شناسایی و در آخر پاسخ به این پرسش اساسی، امنیت شهروندان در پارک‌ها و فضاهای سبز شهری منطقه ۵ شیراز به چه میزان است؟ اهمیت بسیاری دارد.

پیشینه و مبانی نظری

سنجش کیفیت ایمنی، آسیب‌شناسی و امنیت در این مکان‌ها به‌منظور ارتقای کارایی آن‌ها مقوله مهمی محسوب می‌شود. به‌دلیل اهمیت امنیت در فضاهای عمومی به‌طور خاص پارک‌ها به‌عنوان اصلی‌ترین فضاهای عمومی تحقیقات و پژوهش‌های زیادی صورت گرفته است. که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

پژوهشی با هدف ارائه شاخص‌های تأثیرگذار بر ارتقای امنیت در فضاهای عمومی شهری و مطالعه بر روی امنیت از بُعد کالبدی، کارکردی، رفتاری به‌طور عام، در فضای پارک بعثت شیراز توسط عبداللهی و صنمی در ۱۳۹۹ سال صورت گرفت. نتایج به‌دست‌آمده حاکی از آن است که افزایش، تنوع و بهبود کارکردهای موجود در پارک و محدوده اطراف آن می‌تواند بر میزان امنیت تأثیر مستقیم دارد (عبداللهی و صنمی، ۱۳۹۹، ص ۲۱۱). ملکی در سال ۱۳۹۹، سعی بر این داشت که مؤلفه‌های مؤثر از جمله دسترسی، فرم، شناسایی ادراک عمومی، لذت و کیفیت بصری و هم‌چنین ویژگی‌های کالبدی و سیستم‌های مدیریت شهری با استفاده از مدل ای‌اچ‌پی^۱ و تحلیل در^۲ و هم‌چنین نرم‌افزارها اکسپورت چویز^۳ بسنجد. اطلاعاتی که از جی‌آی‌اس به‌دست آورد، نشان داد که مناطق جنوبی و جنوب غربی بیش‌ترین جرائم را در خود احساس می‌کنند

1 - Analytical Hierarchy: AHP تحلیل سلسله مراتبی

2- Geographic Information System: GIS سیستم اطلاعات جغرافیایی

3- choice3 Expert: choice3 Expert نرم افزار تصمیم‌گیری چند معیاره

(ملکی، ۱۳۹۹، ص ۱۲). در سال ۲۰۲۱، المتوالی و همکارانش نابرابری‌ها را در دسترسی به فضای سبز در پنج شهر متوسط و رو به بزرگ ایالات متحده با استفاده از تجزیه و تحلیل و بررسی با استفاده از سه معیار، مجاورت، مساحت و ازدحام بررسی کردند و متوجه شدند، کمبود دسترسی قابل توجهی به پارک‌های امن وجود دارد. علاوه بر این، نابرابری بین زیرگروه‌های اقتصادی اجتماعی، نژادی، قومی در هنگام دسترسی به پارک‌های ایمن، به‌طور قابل توجهی تشدید می‌شوند (المتوالی و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۴۶). مقاله‌ای با عنوان «تأثیرات نوع و مکان بروز جرم بر روی پارک‌ها در سال ۲۰۲۰» توسط مارکیوت و همکارانش، انجام گرفت. نتایج، حاکی از آن بود که تأثیرات جرم و جنایت در پارک‌هایی که نزدیک به مناطق مسکونی بودند کم‌تر مشاهده شدند و پارک‌هایی که در طول روز بیش‌ترین بازدید را داشتند در آن جرم و جنایت کم‌تری اتفاق افتاده است (مارکیوت و همکاران، ۲۰۲۰، ص ۷۶). در مقاله‌ای که مختاری و همکاران در سال ۲۰۱۹ با عنوان «بهداشت، ایمنی و وضعیت محیط زیستی پارک‌های شهری ایران» انجام دادند با روش ارزیابی اچ‌اس‌ای^۱ (ایمنی و بهداشت) نشان داد که، در پارک‌های تهران و سایر پارک‌های نقاط ایران وضعیت نامطلوبی را از نظر ایمنی و بهداشت دارند و نیاز به برنامه‌ای جامع برای مدیریت این نوع مشکلات بشدت توصیه می‌شود (مختاری و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۶۰). مک و جیم سال (۲۰۱۸)، پژوهشی را با عنوان «بررسی عوامل ترس در پارک‌های شهری در هنگ‌کنگ»، آغاز کردند. آن‌ها ۸ پارک شهر هنگ‌کنگ را با در نظر گرفتن سه گروه عوامل ترس از جرم، از جمله ویژگی‌های طبیعی پارک، مسائل طراحی، مدیریت پارک و نگرانی‌های مربوط به بازدیدکنندگان مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان داد که عوامل ترس از جرم عمدتاً توسط مسائل طراحی و مدیریت پارک تحت تأثیر قرار می‌گیرد؛ حضور معتادان به مواد مخدر، افراد مست، عناصر نامطلوب مظنون با درد و افراد مشکوک مشکلات سلامت روان، عوامل کلیدی نگرانی‌های محصول ترس در پارک مورد مطالعه بوده‌اند (مک و جیم، ۲۰۱۸، ص ۱۲۸). با توجه به

بررسی پژوهش‌های مختلف داخلی و خارجی در زمینه‌های امنیت و همین‌طور آسیب‌شناسی پارک‌ها و فضای سبز شهری، مشاهده شد که برخی از پژوهش‌گران در پژوهش خود از عوامل محیطی برای ارزیابی، آسیب‌شناسی و سنجش امنیت در سطح فضاهای سبز شهری استفاده کردند، برخی از آن‌ها عوامل فردی و مشکلات اقتصادی، اجتماعی افراد را دلایل ایجاد ناامنی در فضاهای سبز شهری می‌دانستند. برخی نیز با بررسی و سنجش جرائمی، نظیر دزدی، مواد فروشی، مزاحمت و... به بررسی ناامنی در پارک‌ها و فضاهای سبز شهری پرداختند. و در آخر با مطالعه پیشینه‌های داخلی و خارجی در خصوص آسیب‌شناسی امنیت و ایمنی در فضاهای سبز شهری و ارتباط عوامل محیطی، عوامل جغرافیایی، اجتماعی، عوامل فردی، شاخص‌های مورد بررسی در پژوهش خود را استخراج کرده و با ارتباط دادن این موارد در کنار یکدیگر در منطقه ۵ شیراز که تا به امروز در این زمینه پژوهشی صورت نگرفته است به انجام رسید. آسیب‌شناسی عبارت است از مطالعه و شناخت ریشه بی‌نظمی‌ها در ارگانیزم انسانی و به‌معنای علمی است که برای مطالعه و ریشه‌یابی بی‌نظمی‌های اجتماعی به‌کار می‌رود. (تکیه‌خواه و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۱۳۸). آ‌ امنیت از ریشه کلمه ^۱secures گرفته‌شده است که در لغت فارسی معنای آن دل‌خوری و دغدغه است. در واقع می‌توان گفت معنای لغوی امنیت (رهایی از خطر، تهدید و آسیب، اضطراب، هراس، ترس و داشتن آرامش، اطمینان و آسایش تعریف می‌شود (یوسفی، ۱۳۹۳، ص ۷۶). امنیت دو بُعد دارد، بُعد عینی و ذهنی. بُعد عینی امنیت به‌معنی نبود تحدید برای ارزش‌های کسب‌شده است و در بُعد ذهنی، نبود هراس از این‌که آن ارزش‌ها مورد حمله قرار نگیرند (شهادی‌نسب، ۱۳۹۸، ص ۸۲). اهمیت و ضرورت امنیت، پیوند ناگسستنی با زندگی انسان دارد و همواره از نیازها و ضرورت‌های پایه‌ای فرد و جامعه تلقی شده است و فقدان و یا اختلال در آن، بازتاب‌ها و پیامدهای نگران‌کننده و خطرناکی به‌دنبال داشته و دارد (آنامرادنژاد و بلوری، ۱۳۹۶، ص ۴۱). اهمیت و جایگاه مباحث امنیتی در محیط‌های شهری به‌عنوان رکن اساسی برقراری نظم و

عامل اساسی رشد و توسعه شهری مورد توجه بوده، به طوری که ادراک و حقیقت یک محیط امن و بی خطر، شرط لازم برای جذب مردم به سوی شهرها شد (زارعی و الماسی، ۱۳۹۵، ۵۰).

فیشرنیز، می‌گوید: داشتن امنیت و ایمنی به معنای شرایطی است که در آن ترس، اجبار، تهدید خارجی، وجود نداشته باشد و نیازهای عمومی انسان به بهترین شکل تأمین شود (کوزه گر کالجی، نوری، ۱۳۹۲، ص ۱۳۰). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بزه‌کاران در انتخاب مکان و زمان جرم اغلب آگاهانه عمل کرده و به دنبال کم خطرترین و مناسب‌ترین مکان و زمان برای انجام بزه کاری هستند. به همین دلیل محدوده‌های فضای سبز بهترین فرصت مکان برای تجمع افراد معتاد و بزه کار است. اطلاعات درباره شناخت علل جرم و بزه‌دیدگی مسئله مهمی به شمار می‌رود که بزه کاری‌ها و بزه‌دیدگی‌ها در چه ظرف زمانی و مکانی رخ می‌دهد و چه کسانی در پیدایش آن‌ها نقش دارند؟ پاسخ به این پرسش‌ها به ما کمک می‌کند که درک مناسبی از الگوهای مهم مجرمانه و علل احتمالی آن‌ها به دست آوریم و هم‌چنین با کمک این اطلاعات می‌توانیم گروه‌های هدف و آسیب‌پذیر را شناسایی کنیم و مکان‌هایی که نام آن‌ها با برخی جرائم پیوند خورده را بشناسیم (داودی و همکاران، ۱۳۹۶، ص ۸۹). برخی از مؤلفه‌های آسیب‌شناسی امنیت اجتماعی در فضاهای سبز شهری به شرح زیر است:

امنیت زبانی: احساس امنیت زبانی به امنیتی گفته می‌شود که افراد باتجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم خود از شرایط محیط پیرامونشان درک و تجربه می‌کنند. منظور از ناامنی زبانی شامل مواردی چون درگیری لفظی، ارتباط کلامی نامتعارف مزاحمت‌های برای خانواده‌ها ایجاد سروصدای بیش از حد که می‌تواند امنیت استفاده‌کنندگان از یک محیط را تهدید و به خطر بیندازد و... را شامل می‌شود (صحرائیان، ۱۴۰۰، ص ۶۶).

امنیت بصری: امنیت بصری را می‌توان برای مکان‌هایی توصیف کرد که به علت کمیت و کیفیت مطلوب اطلاعات و شرایطی که ارائه می‌دهند به نحوه سالم‌تر، ایمن‌تر و مطلوب‌تری مورد استفاده واقع شده و نظارت‌های رسمی و یا

اجتماعی بالاتری را نیز از این حیث همراه دارند. امنیت بصری از مؤلفه‌های مهم و اساسی محیط‌های انسان‌ساخت امن محسوب می‌شود (محمدی، اردلانی، ۱۳۹۴، ص ۱۱).

اغتشاش بصری در شکل شهر می‌تواند از طریق احساسی و ادراکی بر روی رفتارهای اجتماعی انعکاس یافته و اغتشاش رفتاری (رفتارهای نابهنجار) را در فضای شهری توجیه کند؛ بنابراین، آن بخش از فضاهای شهری که واجد تناسبات بصری مطلوبی هستند و به‌عبارت‌دیگر در آن اغتشاش بصری کم‌تری وجود دارد، نسبت به سایر فضاها کم‌تر با اغتشاش‌های رفتاری عجین می‌شوند (معینی و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۱۱۷).

احساس امنیت: احساس امنیت پدیده‌ای روان‌شناختی و اجتماعی است که افراد با تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم خود از شرایط محیط پیرامونشان به صورت‌های گوناگون آن را درک و تجربه می‌کند. اگر شخصی احساس امنیت در محیط اجتماعی خود داشته باشد دگر هراسان نبوده و با تعامل بیش‌تری با دیگران ارتباط برقرار می‌کند (بیات، ۱۳۸۸، ص ۳۴).

امنیت فیزیکی: به امنیتی گفته می‌شود که برای جلوگیری از دسترسی غیرمجاز به امکانات، تجهیزات و منابع، هم‌چنین در راستای حفاظت از کارکنان، املاک و دارایی‌های فیزیکی از آسیب‌هایی چون جاسوسی، سرقت، خراب‌کاری، مورد استفاده قرار می‌گیرد (صحرائیان، ۱۴۰۱، ص ۶۵).

نمودار شماره ۱: مدل مفهومی پژوهش (نگارندگان، ۱۴۰۱)

روش پژوهش

این پژوهش به صورت توصیفی و تحلیلی گردآوری شده است و از نظر نوع، کاربردی و عملی است. پژوهش حاضر در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰، در محدوده منطقه ۵ شیراز انجام گرفته است. با طراحی پرسشنامه‌های هدفمند به گردآوری داده‌ها در منطقه مورد مطالعه پرداخته شده است. طبق آمار جمعیتی در سال ۱۳۹۹، ۱۵۹۵۶۲ نفر در این منطقه ساکن هستند (سالنامه آماری شهر شیراز، ۱۳۹۹، معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سرمایه انسانی شهرداری شیراز). از آنجایی که دسترسی به همه آن‌ها امکان‌پذیر نیست، نمونه آماری با استفاده فرمول کوکران با ضریب اطمینان ۵ درصد، ۳۲۲ نفر خواهد بود. از بین مراجعه‌کنندگان پارک‌های منطقه مذکور و به صورت تصادفی افرادی با سنین و

جنسیت‌های متفاوت و درجات مختلف تحصیلی پرسش‌هایی با عنوان پژوهش به صورت مصاحبه و پرسش‌نامه تهیه‌شده با طیف لیکرت، صورت گرفته است.

جدول شماره ۱: میزان الفبای کرون باخ

الفبای کرون باخ	تعداد سؤال
۰/۶۹۳	۳۶

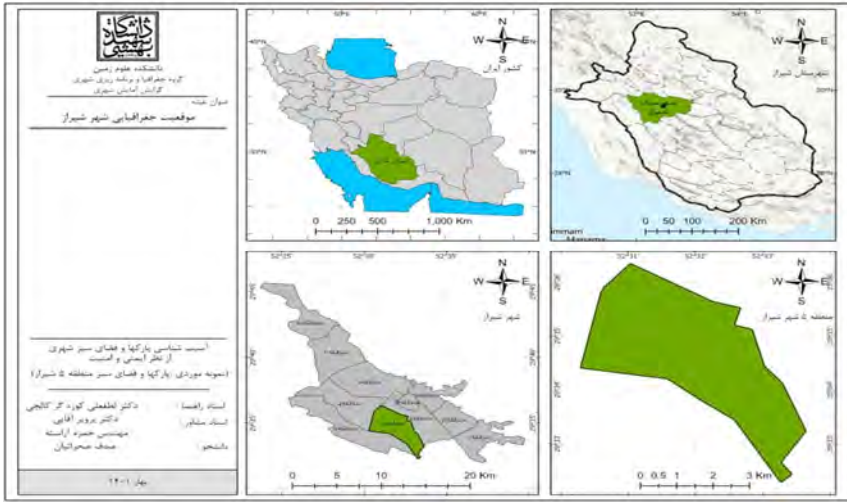
منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به صورت استنباطی با کمک آزمون‌های آماری نظیر: نظیر تی^۱ تست تک‌نمونه‌ای مستقل، و رگرسیون با استفاده از اطلاعات به دست آمده از پرسش‌نامه در نرم‌افزار اسپس اس^۲ تجزیه و تحلیل‌های آماری برای سنجش میزان امنیت در پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ انجام گرفته است.

محدوده مورد مطالعه: مکان مورد نظر در این پژوهش شهر شیراز مرکز استان فارس است؛ که در طول جغرافیایی ۵۲ درجه و ۳۵ دقیقه و عرض جغرافیایی ۲۹ درجه و ۳۲ دقیقه در منطقه‌ای با ارتفاع ۱۴۹۱ متر از سطح دریای آزاد واقع شده است. وسعت شیراز معادل ۱۰۶۸۸ کیلومتر مربع و تقریباً در مرکز استان فارس قرار دارد (عبداللهی و صنمی، ۱۳۹۹، ص ۲۲۱) منطقه ۵ شیراز با وسعت فعلی ۱۷۳۶ هکتار در جنوب شهر شیراز واقع است که از شمال به بلوار ارتش و خیابان شهید حراف و از جنوب به کمربندی و از شرق به بلوار ابوذر غفاری و خیابان محراب و از غرب به بلوار عدالت محدود است.

۱- t-test: آزمون آماری t تک نمونه ای

۲- SPSS: آزمون آماری

شکل شماره ۱: قلمرو مورد مطالعه (نگارندگان، ۱۴۰۱)

یافته‌های پژوهش

برای بررسی امنیت و ایمنی با توجه به شرایط منطقه موردنظر شاخص‌های متنوعی موردتوجه قرار گرفته است. برای سنجش هر شاخص یک یا چند متغیر و برای تعیین هر متغیر چندگونه مطرح شد که در ادامه نتایج هر کدام به تفصیل تشریح خواهد شد.

شاخص امنیت زبانی: در پاسخ به گویه‌های امنیت زبانی، ۵۰/۶ درصد توهین و افترا، ۴۹/۱ درصد درگیری لفظی ۵۴/۳ درصد رابطه کلامی آزاردهنده، ۴۴/۱ درصد مزاحمت‌های ناموسی، ۵۲/۵ درصد تولید سروصدا با صدای بلند به صورت دسته‌جمعی را در حد متوسط عنوان کرده‌اند (جدول شماره دو).

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی شاخص‌های امنیت زبانی در پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مؤلفه	خیلی کم درصد فراوانی	کم درصد فراوانی	متوسط درصد فراوانی	زیاد درصد فراوانی	خیلی زیاد درصد فراوانی
توهین و افترا	۷/۶	۱۲/۷	۵۰/۶	۲۳/۶	۵/۶
درگیری لفظی	۸/۴	۱۱/۲	۴۹/۱	۲۴/۲	۷/۱

مؤلفه	خیلی کم درصد فراوانی	کم درصد فراوانی	متوسط درصد فراوانی	زیاد درصد فراوانی	خیلی زیاد درصد فراوانی	میانگین
رابطه کلامی آزاردهنده	۱۰/۶	۱۷/۷	۵۴/۳	۱۴/۰	۳/۴	۲/۸۲
مزاحمت‌های ناموسی	۸/۷	۱۱/۲	۴۴/۱	۲۶/۷	۹/۳	۳/۱۷
سر و صدای دسته جمعی	۷/۵	۲۰/۵	۵۲/۵	۱۴/۰	۵/۶	۲/۹۰

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

شاخص امنیت فیزیکی: در پاسخ به گویه‌های امنیت فیزیکی، ۴۶/۶ درصد سد شدن مسیر توسط افراد ۴۰/۷ درصد را درگیری فیزیکی ۴۱/۹ درصد اخاذی و زورگیری ۳۸/۲ درصد سرقت و دزدی، ۶۰/۶ درصد تداخل سواره و پیاده، ۵۷/۸ درصد تخریب وسایل را در حد متوسط عنوان کرده‌اند (جدول شماره سه).

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی شاخص‌های امنیت فیزیکی در پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مؤلفه	خیلی کم درصد فراوانی	کم درصد فراوانی	متوسط درصد فراوانی	زیاد درصد فراوانی	خیلی زیاد درصد فراوانی	میانگین
سد شدن مسیر توسط افراد	۲۵/۲	۴۶/۶	۲۳/۳	۲/۵	۲/۵	۲/۱۱
درگیری فیزیکی	۹/۰	۳۷/۳	۴۰/۷	۱۰/۶	۲/۵	۲/۶۰
اخاذی و زورگیری	۲۱/۷	۳۱/۷	۴۱/۹	۳/۴	۱/۲	۲/۳۱
سرقت و دزدی	۲۷/۶	۱۸/۹	۳۸/۲	۱۰/۶	۴/۷	۲/۴۶
تداخل سواره و پیاده	۲/۲	۱۶/۱	۶۰/۶	۱۷/۱	۴/۰	۳/۰۵
تخریب وسایل پارک توسط	۳/۷	۲۲/۴	۵۷/۸	۱۲/۷	۳/۴	۲/۹۰

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

شاخص امنیت بصری: در پاسخ به گویه‌های امنیت بصری، ۴۲/۹ درصد حضور معنادان ۴۴/۴ درصد افراد ولگرد ۴۴/۷ درصد روابط ناهنجار ۴۸/۱ درصد افراد بی‌سرپناه را در حد متوسط، ۴۵/۳ درصد توزیع مواد مخدر و یا

مشروبات الکلی را در حد کم، ۴۱ درصد آلودگی محیطی را در حد متوسط عنوان کرده‌اند (جدول شماره چهار).

جدول شماره ۴: توزیع فراوانی شاخص‌های امنیت بصری در پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مؤلفه	خیلی کم		متوسط		خیلی زیاد	
	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی
حضور معاندان	۵/۳	۱۹/۶	۴۲/۹	۲۵/۵	۶/۸	۳/۰۹
افراد ولگرد	۲/۸	۲۱/۱	۴۴/۴	۲۳/۳	۸/۴	۳/۱۳
روابط ناهنجار	۱۵/۲	۳۳/۵	۴۴/۷	۵/۶	۱	۲/۴۴
افراد بی‌سرپناه	۷/۵	۳۵/۱	۴۸/۱	۶/۲	۳/۱	۲/۶۲
مصرف و توزیع مواد مخدر و یا مشروبات الکلی	۲۰/۵	۴۵/۳	۲۷/۳	۳/۷	۳/۱	۲/۲۴
آلودگی‌های محیطی باعث ایجاد ناامنی و جذب افراد ولگرد برای جمع‌آوری و فروش زباله‌ها	۹/۶	۳۸/۲	۴۱	۸/۴	۲/۸	۲/۵۷

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

شاخص احساس امنیت: در پاسخ به گویه‌های احساس امنیت، ۳۵/۱ درصد تجربه احساس ناامنی را خیلی کم، ۴۱/۹ درصد امکان پیاده‌روی در سطح این پارک بدون ترس و حس و ناامنی، ۳۱/۱ درصد از نگرانی از رها گذاشتن وسایل شخصی، ۳۴/۵ درصد امکان مراجعه به پارک به‌تنهایی، ۳۵/۴ درصد حضور در پارک در ساعات مختلف شبانه‌روز در حد متوسط عنوان کرده‌اند (جدول شماره پنج).

جدول شماره ۵: توزیع فراوانی شاخص‌های احساس امنیت در پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

سؤال	خیلی کم		متوسط		خیلی زیاد	
	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی
تجربه احساس ناامنی	۳۵/۱	۳۴/۵	۱۸/۶	۹/۳	۲/۵	۲/۱۰
امکان پیاده‌روی در سطح این پارک بدون ترس	۳/۱	۱۴/۶	۴۱/۹	۲۵/۲	۱۵/۲	۳/۳۵
رها گذاشتن وسایل شخصی در این	۱۰/۶	۲۲/۷	۳۱/۱	۲۹/۸	۵/۹	۲/۹۸

سؤال	خیلی کم درصد فراوانی	کم درصد فراوانی	متوسط درصد فراوانی	زیاد درصد فراوانی	خیلی زیاد درصد میانگین فراوانی
پارک حتی به صورت کوتاه مدت امکان مراجعه به پارک به تنهایی	۲۹/۹	۱۸/۶	۳۴/۵	۱۵/۵	۱،۹
امکان حضور شما در پارک در ساعات مختلف شبانه روز	۲۶/۴	۲۳/۳	۳۵/۴	۱۲/۴	۲/۵
استفاده از پارک در زمان خلوتی، در ساعات مختلف شبانه روز	۲۳/۶	۲۹/۵	۳۶	۷/۸	۳/۱

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

بررسی هر یک از ابعاد و مؤلفه‌های امنیت شهروندان در پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه:

وضعیت هر یک از مؤلفه‌های شاخص‌های مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها و فضاهای سبز (امنیت زبانی، امنیت فیزیکی، امنیت بصری، احساس امنیت) از دیدگاه شهروندان در صورت نرمال بودن یا استفاده از آزمون‌های پارامتریکی تک‌نمونه‌ای. برای هر مؤلفه میانگین آن مؤلفه با ارزش آزمون (میانگین مورد انتظار) مقدار ۳ در سطح خطای ۵ درصد ($P\text{-value} = \text{sing} < 0/05$) کوچک‌تر باشد مقایسه می‌شود.

بررسی مؤلفه‌های امنیت زبانی: از میان مؤلفه‌های مورد بررسی در جدول شماره شش تمامی مؤلفه‌ها به جز دو مؤلفه (توهین و افترا و درگیری لفظی) با داشتن سطح معناداری کم‌تر از ($0/05$) مورد پذیرش واقع شده‌اند و به عبارتی مؤلفه‌های مورد نظر در وضعیت امنیت فیزیکی پارک و فضای سبز مؤثر بوده‌اند. جهت تحلیل وضعیت شاخص‌های امنیت زبانی در آسیب‌شناسی امنیت در محدوده مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه مطابق جدول شماره شش استفاده شد. بر اساس نتایج به دست آمده (سطح معنی‌داری، کران‌های بالا و پایین) همه شاخص‌های امنیت زبانی در محدوده مورد مطالعه معنی‌دار شدند. به عبارت دیگر مؤلفه‌های امنیت زبانی به‌طور متوسط بر امنیت شهروندان اثر داشته است و این تأثیر در ابعاد مختلف دارای شدت وضع است.

جدول شماره ۶: نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای بر روی مؤلفه‌های امنیت زبانی مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مؤلفه	میزان t محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
				اختلاف میانگین‌ها	کران بالا / کران پایین
توهین و افترا	۱/۳۶۴	۳۲۱	۰/۱۷۳	۰/۷۱	-۰/۰۳ / ۰/۱۷
درگیری لفظی	۱/۹۲۷	۳۲۱	۰/۰۵۵	۰/۱۰۶	-۰/۰۰ / ۰/۲۱
رابطه کلامی آزاردهنده	-۳/۵۱۴	۳۲۱	۰/۰۱	-۰/۱۸۰	-۰/۰۸ / -۰/۲۸
مزاحمت‌های ناموسی	۲/۹۰۳	۳۲۱	۰/۰۰۴	-۰/۱۶۸	-۰/۰۵ / ۰/۲۸
سروصدا افراد به صورت دسته‌جمعی و با صدای بلند در پارک‌ها	-۱/۹۰۵	۳۲۱	۰/۰۴۸	-۰/۱۰۲	-۰/۲۰ / ۰/۰۰

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای جدول شماره هفت برای سنجش امنیت شهروندان در پارک‌ها و فضاهای سبز در بُعد امنیت زبانی نشان می‌دهد با این مقدار محاسبه شده (۳/۱۴) اختلاف معناداری (sig=۰/۰۳۶) وجود دارد. از آنجایی که مقدار محاسبه شده کم‌تر از حد استاندارد است، نتیجه می‌گیریم وضعیت امنیت زبانی پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز در شاخص امنیت زبانی در حد مطلوب و قابل قبول نیست.

جدول شماره ۷: نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای بر روی شاخص امنیت زبانی مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

شاخص میانگین	میزان تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
				اختلاف میانگین‌ها	کران بالا / کران پایین
امنیت زبانی	-۲/۳۳۸	۳۲۱	۰/۰۳۶	-۱/۲۶۶	-۰/۵۶ / -۲/۲۹۲

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

بررسی مؤلفه‌های فیزیکی: از میان مؤلفه‌های مورد بررسی در جدول شماره هشت تمامی مؤلفه‌ها به جز دو مؤلفه (تداخل سواره و پیاده و تخریب وسایل توسط افراد) با داشتن سطح معناداری کم‌تر از (۰/۰۵) مورد پذیرش واقع شده‌اند

و به عبارتی مؤلفه‌های موردنظر در وضعیت امنیت فیزیکی پارک و فضای سبز مؤثر بوده‌اند. جهت تحلیل وضعیت شاخص‌های امنیت فیزیکی در آسیب‌شناسی امنیت در محدوده مورد مطالعه از آزمون تی‌تک نمونه مطابق جدول استفاده شد. به عبارت دیگر مؤلفه‌های امنیت فیزیکی به‌طور متوسط بر امنیت شهروندان اثر داشته است و این تأثیر در ابعاد مختلف دارای شدت و ضعف است.

جدول شماره ۸: نتایج حاصل از آزمون تی‌تک نمونه‌ای بر روی مؤلفه‌های امنیت فیزیکی مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مؤلفه	میزان تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین‌ها		سطح اطمینان ۹۵ درصد	
				بالا	پایین	کران بالا	کران پایین
سد شدن مسیر رفت آمد توسط دیگران	-۱۷/۹۵۸	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۸۹۴	-۰/۸۰	-۰/۹۹	-۰/۸۰
درگیری فیزیکی	-۸/۰۶۵	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۳۹۸	-۰/۳۰	-/۴۹	-۰/۳۰
اخاذی و زورگیری	-۱۳/۹۵۵	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۶۹۳	-۰/۵۹	-۰/۷۹	-۰/۵۹
سرقت و دزدی	-۸/۵۶۸	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۵۴۳	-۰/۴۲	-۰/۶۷	-۰/۴۲
تداخل سواره و پیاده	۱/۰۹۷	۳۲۱	۰/۲۷۳	-۰/۰۴۷	-۰/۱۳	-۰/۰۴	-۰/۱۳
تخریب وسایل پارک توسط افراد	-۲/۳۲۰	۳۲۱	۰/۱۲۱	-۰/۱۰۲	-۰/۰۲	-۰/۱۹	-۰/۰۲

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

نتایج حاصل از آزمون تی‌تک نمونه‌ای جدول شماره ۸ نه برای سنجش امنیت شهروندان در پارک‌ها و فضاهای سبز در بُعد امنیت فیزیکی نشان می‌دهد با این مقدار محاسبه شده (۲/۲۵۷) اختلاف معناداری ($\text{sig}=0/049$) وجود دارد. از آنجایی که مقدار محاسبه شده کمتر از حد استاندارد است، نتیجه می‌گیریم وضعیت امنیت فیزیکی پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز در شاخص امنیت فیزیکی در حد مطلوب و قابل قبول نیست.

جدول شماره ۹: نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای روی شاخص امنیت فیزیکی مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

شاخص	میانگین	میزان تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین‌ها	سطح اطمینان ۹۵ درصد
امنیت فیزیکی	۲/۵۷	-۸/۶۶۰	۳۲۱	۰/۰۴۹	-۰/۴۳۰	-۰/۳۷ -۰/۵۲

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

بررسی مؤلفه‌های امنیت بصری: از میان مؤلفه‌های مورد بررسی در جدول شماره ده تمامی مؤلفه‌ها به جز دو مؤلفه (حضور معتادان و افراد ولگرد) با داشتن سطح معناداری کم‌تر از (۰/۰۵) مورد پذیرش واقع شده‌اند و به عبارتی مؤلفه‌های مورد نظر در وضعیت امنیت بصری پارک و فضای سبز مؤثر بوده‌اند. جهت تحلیل وضعیت شاخص‌های امنیت بصری در آسیب‌شناسی امنیت در محدوده مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه مطابق جدول استفاده شد. به عبارت دیگر مؤلفه‌های امنیت بصری به‌طور متوسط بر امنیت شهروندان اثر داشته است و این تأثیر در ابعاد مختلف دارای شدت و ضعف است.

جدول شماره ۱۰: نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای بر روی مؤلفه‌های امنیت بصری مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مؤلفه	میزان t محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین‌ها	سطح اطمینان ۹۵ درصد
حضور معتادان	۱/۶۷۶	۳۲۱	۰/۰۹۵	۰/۹۰	-۰/۰۲ -۰/۲۰
افراد ولگرد	۲/۵۶۰	۳۲۱	۰/۳۱۱	۰/۱۴۳	-۰/۰۳ -۰/۲۴
روابط ناهنجار	-۱۱/۹۵۳	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۵۶۵	-۰/۴۷ -۰/۶۶
افراد بی‌سریانه	-۸/۸۰۱	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۳۷۶	-۰/۴۷ -۰/۲۸
مصرف و توزیع مواد مخدر و یا مشروبات الکلی	-۱۴/۸۳۷	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۱۷۶۴	-۰/۸۷ -۰/۶۶
وجود آلودگی‌های محیطی و ایجاد ناامنی و جذب افراد ولگرد برای جمع‌آوری و فروش زباله‌ها	-۸/۸۵۶	۳۲۱	۰/۰۰۰	-۰/۴۳۵	-۰/۵۳ -۰/۳۴

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

نتایج حاصل از آزمون تی-تک نمونه‌ای جدول شماره یازده برای سنجش امنیت شهروندان در پارک‌ها و فضاهای سبز در بُعد امنیت بصری نشان می‌دهد با این مقدار محاسبه‌شده (۲/۶۸) اختلاف معناداری ($\text{sig}=0/043$) وجود دارد. از آنجایی که مقدار محاسبه‌شده کم‌تر از حد استاندارد است، نتیجه می‌گیریم وضعیت امنیت بصری پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز در شاخص امنیت بصری در حد مطلوب و قابل قبول نیست.

جدول شماره ۱۱: نتایج حاصل از آزمون تی-تک نمونه‌ای روی شاخص امنیت بصری مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

شاخص	میانگین	میزان تی محاسبه‌شده	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین‌ها	سطح اطمینان ۹۵ درصد
امنیت بصری	۲/۶۸	-۷/۹۹	۳۲۱	۰/۴۳	-۰/۵۲۹	-۰/۳۶ -۰/۴۳

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

بررسی مؤلفه‌های احساس امنیت: از میان مؤلفه‌های مورد بررسی در جدول شماره دوازده تمامی مؤلفه‌ها به‌جز مؤلفه (رها کردن وسایل بدون ترس و نگرانی) با داشتن سطح معناداری کم‌تر از (۰/۰۵) مورد پذیرش واقع شده‌اند و به‌عبارتی مؤلفه‌های مورد نظر در وضعیت احساس امنیت پارک و فضای سبز مؤثر بوده‌اند. جهت تحلیل وضعیت شاخص‌های احساس امنیت در آسیب‌شناسی امنیت در محدوده مورد مطالعه از آزمون تی-تک نمونه مطابق جدول استفاده شد. به‌عبارت دیگر مؤلفه‌های احساس امنیت به‌طور متوسط بر امنیت شهروندان اثر داشته است و این تأثیر در ابعاد مختلف دارای شدت و ضعف است.

جدول شماره ۱۲: نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای بر روی مؤلفه‌های احساس امنیت مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مؤلفه	میزان تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
				اختلاف میانگین‌ها	کران بالا / کران پایین
تجربه احساس ناامنی	-۱۵/۲۷۱	۳۲۱	۰.۰۰۰	-۰/۹۰۴	-۱/۲۶
امکان پیاده‌روی در سطح پارک بدون ترس و حس و ناامنی	۶/۲۰۳	۳۲۱	۰.۰۰۰	۰/۳۴۸	۰/۲۴
رها گذاشتن وسایل شخصی بدون ترس و نگرانی	-۰/۳۵۸	۳۲۱	۰/۷۲۰	-۰/۰۰۲	-۰/۱۴
مراجعه به پارک به تنهایی	-۹/۳۳۶	۳۲۱	۰.۰۰۰	-۰/۵۴۸	-۰/۷۱
امکان حضور ساعات مختلف شبانه‌روز	-۹/۷۳۱	۳۲۱	۰.۰۰۰	-۰/۵۸۷	-۰/۷۱
استفاده از پارک در ساعات‌های خلوتی	-۲/۹۸۲	۳۲۱	۰.۰۰۰	-۰/۶۲۷	-۰/۷۴

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای جدول شماره سیزده برای سنجش امنیت شهروندان در پارک‌ها و فضاهای سبز در بُعد احساس امنیت نشان می‌دهد با این مقدار محاسبه شده (۲/۲۱) اختلاف معناداری (sig=۰/۰۱۲) وجود دارد. از آن جایی که مقدار محاسبه شده کمتر از حد استاندارد است، نتیجه می‌گیریم وضعیت احساس امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز در شاخص احساس امنیت در حد مطلوب و قابل قبول نیست.

جدول شماره ۱۳: نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای روی شاخص احساس امنیت مؤثر بر امنیت شهروندان در پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

شاخص	میانگین	میزان تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
					اختلاف میانگین‌ها	کران بالا / کران پایین
احساس امنیت	۲/۲۱	-۸/۶۴۶	۳۲۱	۰/۰۱۲	-۰/۵۱۲	-۰/۵۹

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

بررسی و تحلیل میزان تأثیر شاخص‌های مؤثر بر امنیت پارک‌ها فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه: به منظور شناسایی بهتر شاخص‌های مؤثر بر امنیت

پارک‌ها و فضاهای شهری شهر، منطقه ۵ شیراز، از روش رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شده است. بدین منظور همه مؤلفه‌ها جمع‌بندی شد و سپس به‌منظور بررسی رابطه و میزان تأثیرگذاری این متغیرها، از رگرسیون چندمتغیره گام‌به‌گام استفاده شد. در روش رگرسیون چند متغیره گام‌به‌گام، ۴ متغیر پژوهش به‌عنوان عوامل تأثیرگذار وارد معادله شدند. اولین متغیر مستقل وارد شده در مدل، شاخص امنیت زبانی است که دارای ضریب هم‌بستگی ۰/۳۹۲ است. در مرحله دوم، شاخص امنیت فیزیکی وارد مدل شد که مقدار R به ۰/۴۱۶ افزایش یافت. در مرحله سوم با ورود متغیر امنیت بصری، مقدار R به ۰/۵۹۸ افزایش یافت. با ورود متغیر احساس امنیت مقدار ضریب هم‌بستگی به ۰/۶۳۱ افزایش یافت به این معنی که این چهار متغیر از واریانس مربوط به متغیر وابسته تبیین می‌کنند. (جدول شماره چهارده).

جدول شماره ۱۴: متغیرهای وارد شده و سهم هر متغیر امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز در مدل رگرسیون گام‌به‌گام منطقه مورد مطالعه

مؤلفه‌ها (امنیت زبانی، امنیت فیزیکی، احساس امنیت)	متغیر وارد شده در هر مرحله	ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین (R ²)	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار	بعد مراحل
امنیت زبانی	۰/۳۹۲	۰/۰۸۵	۰/۰۷۶	۰/۴۳۴	گام اول	
امنیت فیزیکی	۰/۴۱۶	۰/۱۰۰	۰/۰۹۲	۰/۳۵۲	گام دوم	
امنیت بصری	۰/۵۹۸	۰/۲۴۸	۰/۲۴۱	۰/۳۸۷	گام سوم	
احساس امنیت	۰/۶۳۱	۰/۲۳۲	۰/۲۳۴	۰/۵۴۸	گام چهارم	

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

همان‌گونه که در جدول شماره پانزده مشاهده می‌شود، بتا همان ضرایب استاندارد شده است. هرچه بتا و تی بزرگ‌تر و سطح معناداری کوچک‌تر باشد بدین معنی است که متغیر مستقل (پیش‌بینی) تأثیر شدیدتری بر متغیر وابسته دارد. جدول شماره پانزده نشان می‌دهد که از میان شاخص‌های مؤثر بر امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز شاخص امنیت بصری با ضریب بتا (۰/۴۶۲) بیش‌ترین تأثیر را بر امنیت شهروندان و شاخص امنیت زبانی با ضریب بتا (۰/۱۱۶) کم‌ترین تأثیر را بر امنیت شهروندان داشته است.

جدول شماره ۱۵: ضرایب رگرسیون گام‌به‌گام برای سنجش تأثیر متغیرهای مستقل بر امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه مورد مطالعه

مدل	ضریب‌های غیراستاندارد		مقدار بتا یا ضریب رگرسیونی استاندارد شده		Sig	T
	B	Std.Error	Beta			
۱ وابسته امنیت زبانی وابسته	۲/۴۸۹	۲/۲۰۷	*		۰/۰۰۰	۱۱/۹۹۸
	۰/۳۰۲	۰/۰۶۶	۰/۲۵۵		۰/۰۰۰	۴/۵۸۸
	۱/۵۵۱	۰/۱۸۷	*		۰/۰۰۰	۸/۲۸۴
۲ امنیت زبانی امنیت فیزیکی وابسته	۰/۱۹۰	۰/۵۹۱	۰/۲۲۵		۰/۰۰۰	۳/۷۶۴
	۰/۰۲۴	۰/۰۳۷	۰/۰۴۰		۰/۰۰۰	۰/۶۵۹
	۰/۳۱۱	۰/۲۱۱	*		۰/۰۰۰	۶/۲۰۷
۳ امنیت زبانی امنیت فیزیکی امنیت بصری وابسته	۰/۳۲۳	۰/۰۳۵	۰/۴۵۲		۰/۰۰۰	۹/۱۶۳
	۰/۵۴۴	۰/۰۵۰	۰/۰۴۵		۰/۳۷۷	۰/۸۸۶
	۰/۲۲۳	۰/۰۵۹	۰/۰۱۸		۰/۰۰۰	۳/۷۶۴
۴ امنیت زبانی امنیت فیزیکی امنیت بصری احساس امنیت	۰/۵۲۹	۰/۳۰۵	*		۰/۰۰۰	۵
	۰/۱۶۰	۰/۰۷۱	۰/۱۱۶		۰/۰۲۴	۲/۲۶۸
	۰/۰۵۷	۰/۰۸۶	۰/۳۴۳		۰/۰۱۱	۰/۶۵۹
	۰/۶۴۷	۰/۰۷۱	۰/۴۶۲		۰/۰۰۰	۹/۱۶۳
	۰/۲۱۲	۰/۰۵۳	۰/۴۲۲		۰/۰۰۰	۶/۲۰۷

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۱)

نتیجه‌گیری

با مطالعه و بررسی تحقیقات و پژوهش‌های پیشین، برخی پژوهش‌گران با در نظر گرفتن عوامل مختلف از جمله: عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، عوامل فردی، عوامل فیزیکی، بصری، جنسیت، عوامل ذهنی، که هر یک به نوع خود تأثیرات مختلفی بر بروز و ایجاد حس امنیت از خود نشان می‌دادند پرداختند که تأثیرات این عوامل وابسته بر شرایط به‌شدت انعطاف‌پذیر بوده و دارای شدت ضعف است. هدف از ارائه این پژوهش بررسی تمامی عواملی که ممکن است بر احساس امنیت اجتماعی در فضاهای عمومی سبز تأثیرگذار هستند می‌باشد. در ابتدا برای بررسی و سنجش امنیت در این فضاها از ۴ شاخصه، (امنیت زبانی، امنیت فیزیکی، امنیت بصری، احساس امنیت) استفاده شد. همانند پژوهش‌های پیشین و هم‌سو با مطالعات تجربی که در داخل کشور

انجام گرفته است (پیشینه پژوهش)، قابل تأیید است که احساس امنیت متأثر از عوامل مختلفی است که طیف وسیعی از روندهای محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را در بر می‌گیرد. در ابتدا با استفاده از آزمون تی-تک نمونه‌ای هر یک از شاخص‌های امنیت (امنیت زبانی، امنیت فیزیکی، امنیت بصری، احساس امنیت) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تمامی مؤلفه‌ها به جز (توهین و افتراء، درگیری لفظی، تداخل سواره و پیاده، تخریب وسایل توسط افراد، حضور معتادان، افراد ولگرد، رها کردن وسایل بدون ترس و نگرانی) به دلیل داشتن ضریب بالاتر $0/50$ مورد پذیرش واقع شدند. در واقع مؤلفه‌های امنیت به‌طور متوسط بر امنیت شهروندان اثر داشته است و این تأثیر در ابعاد مختلف دارای شدت و ضعف است. از آنجایی که مقدار محاسبه‌شده کم‌تر از حد استاندارد است، نتیجه می‌گیریم وضعیت امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز در حد مطلوب و قابل قبول نیست.

در روش رگرسیون چند متغیره گام‌به‌گام، ۴ متغیر پژوهش به‌عنوان عوامل تأثیرگذار وارد معادله شدند. اولین متغیر مستقل واردشده در مدل، شاخص امنیت زبانی است که دارای ضریب هم‌بستگی $0/392$ است. در مرحله دوم، شاخص امنیت فیزیکی وارد مدل شد که مقدار R به $0/416$ افزایش یافت. در مرحله سوم با ورود متغیر امنیت بصری، مقدار R به $0/598$ افزایش یافت. با ورود متغیر احساس امنیت مقدار ضریب هم‌بستگی بخ $0/631$ افزایش یافت به این معنی که این چهار متغیر از واریانس مربوط به متغیر وابسته تبیین می‌کنند. نتایج این آزمون نشان داد که از میان شاخص‌های مؤثر بر امنیت پارک‌ها و فضاهای سبز منطقه ۵ شیراز شاخص امنیت بصری با ضریب بتا $0/462$ بیش‌ترین تأثیر را بر امنیت شهروندان و شاخص امنیت زبانی با ضریب بتا $0/116$ کم‌ترین تأثیر را بر امنیت شهروندان داشته است. در واقع می‌توان گفت شاخص‌های امنیت بصری اگر در این فضاها کنترل و مدیریت شود امنیت در این منطقه به‌طور چشم‌گیری بالا خواهد رفت. در این پژوهش سعی شد با استفاده از به‌کارگیری تمامی عوامل مؤثر در احساس امنیت با استفاده از مطالعه پژوهش‌های پیشین در یک مکان، به بررسی و آسیب‌شناسی امنیت یک

منطقه پردازد. در مجموع دستاوردهای این پژوهش حاکی از آن است که پارک‌ها یکی از مهم‌ترین فضاهای تفریحی در منطقه ۵ شهر شیراز هستند که در زمینه امنیت باید مورد توجه جدی قرار گیرند. از آنجا که کیفیت فضاهای عمومی به‌ویژه پارک‌ها در وضعیت سلامت اجتماعی نقش مؤثری دارد نباید پارک‌ها صرفاً به‌عنوان یک بخش از کالبد شهر و پرکننده فضاهای خالی نگریست و لازم است هدف‌گذاری مناسب و راهبردهای اجتماعی در پارک‌ها در صدر اهداف مدیریت شهری در این زمینه قرار بگیرند. در ادامه بر مبنای مهم‌ترین چالش‌های برآمد از یافته‌های پژوهش پیشنهادهایی ارائه می‌شود.

پیشنهادهای

۱. شناسایی فضاهای ناامن مانند حاشیه پارک‌ها و تدوین برنامه‌هایی برای رسیدن به پایداری در منطقه ۵ شیراز؛
۲. حضور فعال‌تر نیروی انتظامی در فضاهای ناامن پارک به‌ویژه در حاشیه پارک‌های شهدا، رحمت؛
۳. مکان‌یابی مناسب تجهیزات پارک‌ها و فضاهای سبز در منطقه ۵ شیراز و دور کردن آن‌ها از مکان‌های پرخطر؛
۴. به چشم‌اندازهای داخلی و خارجی ورودی توجه و از ایجاد موانع بصری پرهیز شود؛
۵. عدم کاشت انبوه نفوذ و رعایت فاصله کاشت درختان در مسیرها، به‌گونه‌هایی که فاصله بین تنه درختان، امکان دید را میسر سازد؛
۶. جمع‌آوری افراد مزاحم و ولگرد (فروشندگان مواد غیرمجاز و...) از محدوده پارک‌ها برای از بین بردن رعب و وحشت افراد پیاده در پارک‌های ارتش، استعجاب، عرفان، بنی‌هاشمی.

سپاس‌گزاری

از کلیه مؤسسات و سازمان‌های علمی و آموزشی، اجرایی و اشخاص حقیقی و حقوقی که به‌نحوی این‌جانب را در انجام این پژوهش کمک نمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی
سال ۱۱، شماره ۴۲، تابستان ۱۴۰۲

آسیب‌شناسی پارک‌ها و فضاهای سبز شهری از منظر امنیت (مورد مطالعه: منطقه ۵ شهر شیراز)
لطیفی کوزه‌گر کالچی، صدف صحرائیان

منابع

- ادیبی سعدی نژاد، فاطمه و عظیمی، آزاده. (۱۳۹۰). تبیین امنیت در محیط شهری بر مبنای پارامترهای کالبدی و طراحی (مورد شهر بابلسر). آمایش محیط، ۱۵(۴)، صص ۸۱-۱۰۵. قابل بازیابی از:
<https://ebtp.malayer.iau.ir/>
- بردی آنامراندنژاد، رحیم و بلوری، زهره. (۱۳۹۶). مؤلفه‌های تأثیرگذار در ارتقاء امنیت فضاهای عمومی (نمونه مورد مطالعه: پارک‌های شهر آمل). آمایش محیط، ۳۹(۱۰)، صص ۱۳۱-۱۵۵. قابل بازیابی از:
<https://ebtp.malayer.iau.ir/>
- بیات، بهرام؛ شرافتی‌پور، جعفر و عبدی، نرگس. (۱۳۸۷). پیش‌گیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع‌محور، انتشارات نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، تعداد صفحه ۱۳۲. قابل بازیابی از:
<http://library.sharif.ir/parvan/resource/264717>
- تقوایی، مسعود؛ ضرابی، اصغر؛ و مغانی رحیمی، بهنام. (۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر بر میزان جرم در مناطق مختلف شهر شیراز. فصلنامه علوم اجتماعی، ۸(۴۸)، صص ۱-۴۱. قابل بازیابی از:
<https://qjss.atu.ac.ir/>
- تکیه‌خواه، جاهده؛ ورمزیار، مهدی؛ رحمانی، شیرین و مجردی، حمیدرضا. (۱۳۹۲). بررسی آسیب‌شناسی پارک‌ها و فضاهای سبز تفریحی شهر سنندج. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران (پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی)، ۲(۶)، صص ۱۳۱-۱۴۴. قابل بازیابی از:
https://ssoss.ui.ac.ir/article_17125.html
- داوودی دهقانی، ابراهیم؛ هندیانی، عبدالله؛ احمدی‌مقدم، اسماعیل؛ محمدی‌مقدم، یوسف و دعاگویان، داوود. (۱۳۹۶). شاخص‌های برنامه‌ریزی پیش‌گیری انتظامی از جرم با رویکرد اطلاعات محور فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، ۱۹(۳)، صص ۸۵-۱۰۲. قابل بازیابی از:
<https://civilica.com/doc/1301280>

رسولی شورشستان، جلیل. (۱۳۹۷). بررسی و تحلیل نقش عوامل کالبدی و اجتماعی بر احساس امنیت در فضاهای شهری گرگان، فصلنامه دانش انتظامی گلستان، ۲۳(۳)، صص ۳۴-۵۶. قابل بازیابی از:

<https://.sid.ir/journal/issue/235789/fa>

زارعی غفار و الماسی، فرزاد. (۱۳۹۵). تحلیل و ارزیابی مؤلفه‌های احساس امنیت شهروندان با تکنیک SWOT (مطالعه موردی کرمانشاه)، مطالعات علوم سیاسی حقوق و فقه ۲(۴)، صص ۴۳-۵۸. قابل بازیابی از:

<https://irijournals.com/journals/political-sciences/>

سالنامه آماری شهر شیراز. (۱۳۹۹). معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سرمایه انسانی شهرداری شیراز، چاپ اول، گروه آمار و فناوری اطلاعات. قابل بازیابی از:

<https://rcshora.shiraz.ir/RContent/4P5D3IU0>

شهدادی نصب، لیلا. (۱۳۹۸). ارزیابی و تحلیل احساس امنیت شهروندان در پارک‌های شهری، (نمونه موردی: شش پارک شهر زاهدان) کارشناسی ارشد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، رشته جغرافیا برنامه‌ریزی شهری. قابل بازیابی از:

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/search>

صحرائیان، صدف. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی پارک‌ها و فضاهای سبز شهری از منظر ایمنی و امنیت، (مطالعه موردی: منطقه پنج شهر شیراز) کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی تهران، دانشکده علوم زمین، رشته جغرافیا برنامه‌ریزی شهری. قابل بازیابی از:

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/search>

عبداللهی، علی‌اصغر، و صنمی، احسان. (۱۳۹۹). ارزیابی مؤلفه‌های مؤثر بر امنیت فضاهای عمومی شهری و تلاش جهت ارتقای آن‌ها (مطالعه موردی: پاک بعثت شیراز). جغرافیای اجتماعی شهری، ۷(۱۶)، صص ۲۱۱-۲۳۲. قابل بازیابی از:

<https://juscg.uk.ac.ir/>

کلانتری، محسن؛ قزلباش، سمیه و یغمایی، بامشاد. (۱۳۸۹). بررسی جغرافیایی کانون‌های جرم‌خیز شهر زنجان (مورد مطالعه: جرائم مرتبط با مواد مخدر). پژوهش‌های جغرافیای انسانی (پژوهش‌های جغرافیایی)، ۴۲(۷۴)، صص ۴۱-۵۹. قابل بازیابی از:

<https://jhgr.ut.ac.ir/>

کلانتری، محسن و آقا غنی‌زاده، جهان. (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی نظم و امنیت در پارک‌های شهر تهران با استفاده از اصول و راهبردها پیش‌گیری جرم از طریق طراحی محیطی، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۱(۳)، صص ۷۷-۱۰۶. قابل بازیابی از:

<https://magiran.com/magazine/5778>

کوزه‌گر کالجی، لطفعلی و نوری، سیوان. (۱۳۹۲). شناسایی کانون‌های بحران شهری با تأکید بر مناطق ناامن شهری با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی: نمونه موردی سندج نواحی (۷ و ۶)، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۱۸(۴)، صص ۱۲۹-۱۵۹. قابل بازیابی از:

<http://www.pogra.jrl.police.ir>

محمدی، پژمان و اردلانی، حسین. (۱۳۹۴). بررسی پارامترهای نظم بصری در سیمای شهری، (مطالعه موردی محله حاجی همدان)، سومین کنفرانس پژوهش‌های معماری و شهرسازی اسلامی و تاریخی ایران، ۵-۱۹. قابل بازیابی از:

<https://civilica.com/1/7768/>

معینی، سید محمود؛ بیگلری، ساره و روزبه، معصومه. (۱۳۹۰). عوامل مؤثر در طراحی پارک‌ها با رویکرد کاهش جرم، (مورد مطالعه پارک کوهسار ملایر)، فصلنامه علوم اجتماعی، ۳(۱۲)، صص ۱۱۳-۱۲۱. قابل بازیابی از:

<https://qjss.atu.ac.ir/>

ملکان، جواد؛ شمعی، علی و عین‌شاهی میرزا، محمد. (۱۳۹۱). بررسی عوامل و پدیده‌های مؤثر بر بروز جرائم و آسیب‌های اجتماعی در کلان‌شهرها (با تأکید بر مناطق حاشیه‌نشین)، بیست‌ویکمین کنفرانس شهرسازی و معماری، صص ۴۴-۵۰. قابل بازیابی از:

<https://civilica.com/1/7768/>

ملکی، میلاد، (۱۳۹۹). مؤلفه‌های مؤثر در ارتقاء امنیت کاربران در مناطق شهری (نمونه موردی: مجموعه تفریحی گردش‌گری شوراویل اردبیل)، کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، دانشکده کشاورزی، رشته مهندسی فضای سبز. قابل بازیابی از:

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/search>

یوسفی، افسانه. (۱۳۹۳). آسیب‌شناسی امنیت اجتماعی در پارک‌های شهری، (مورد مطالعه: منطقه ۳ شهر اهواز)، کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم زمین، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری. قابل بازیابی از:

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/search>

- Mak, B.K.L., Jim, C.Y. (2018). Examining fear-evoking factors in urban parks in Hong Kong” Landscape and Urban Planning, 17(1). Pp. 42-56. Available at:

<https://sciencedirect.com/journal/landscape-and-urban-planning>

- Mokhtari S, Hosseini Goushe SN, Hosseini Fouladi Sh, Ivanbagha R, Hosseini Ahagh MM, Khammar A, Poursadeqiyani, M. (2019), Health, Safety, and Environmental Status of the Urban Parks in Iran: A Systematic Review. Health in Emergencies and Disasters Quarterly.; 4(4), Pp. 179-184. Available at:

<https://hdq.uswr.ac.ir/>

- Marquet O, Ogletree SS, Hipp JA, Suau LJ, Horvath CB, Sinykin A, et al. (2020), Effects of Crime Type and Location on Park Use Behavior. Prev Chronic. 19(2). Pp. 101-128. Available at:

<https://www.cdc.gov/pcd/index.htm>

- Yasmin El-Me, Marwa Ka, Abeer E, (2021), Quantitative study for applying prospect-refuge theory on perceived safety in Al-Azhar Park, Egypt, Ain Shams Engineering Journal. 13(30). Pp. 12-33. Available at:

<https://techniumscience.com/index.php>

